

G A L L I A.

Provinciae. sunt: *Bretagne, Normandie, Picardie, Champagne, la France, Beausse, Berry, Blaisois, Vendosme, Perche, Gastinois, Senonais, Valois, le Maine, Touraine, Anjou, Poictou, Xaintonge, Perigort, Limosin, Bourbonnois, Lyonnois, Forest, Beaujolois, Auvergne, Angoulesme, Auxerre, Nersers, Bourgogne duché, Quercy, Gasconne, Languedoc, Provence, Dauphiné, Bearn.* Accessit haud ita pridem *la Bresse*, pars *Sabaudia*: *Mets* etiam atque *Toul*, *Lotharingia* oppida, regis Francorum nuper facta sunt. A Francorum ditioe separata, atque aliorum Principum imperio subdita sunt, Comitatus *Avenionensis*, qui Pontifici paret, Ducatus *Sabaudia*, & *Lotharingia*, Principatus *Arausio*: Comitatus *Burgundia* & *Carolesii*. Ceterum Ducatus in Gallia praecipui sunt, *Orleans, Bourgogne, Narbonne, Bretagne, Anjou, Berry, Normandie, Auvergne, Guyenne, Tours, Barleduc, Valois, Nemours, Alençon, Reims, Laon, Langres, Bourbon, le Maine.*

Vrbes celeberrimae. Vrbes Galliae maximae celeberrimaeque sunt in *Parisiis*, sive insula *Franciae*, *Lutetia Parisiorum*, vulgo *Paris*, caput ac regia regni; urbs totius Europae, si *Constantinopolim* excipias, magnitudine atque incolentium frequentia, clarissima, dignitate sua maxime aestimanda. In *Picardis Ambianum*, vulgo *Amiens*: templi interno splendore, ac ornamentis insignis. In *Normannis Rotomagus*, *Rouen*: opulentissimum Galliae ad Oceanum Britannicum emporium: *Cadomum, Caen*: *Diepa*, navium appulsu celebris. In *Britannis Renes & Nantes*. In *Andegavis Andegavum*, sive *Iuliomagus*, vulgo *Angiers*. In *Turonibus Turonum*, vulgo *Tours*, cuius ager ob multiplicem amoenitatem hortus Galliae nuncupatur. In *Blesensi provincia Blesense castrum*, vulgo *Blois*: In *Belsia Chartres*, & item *Aurelianum*, vulgo *Orleans*. In *Biturigibus Bourges*, antiquitatum reliquiis ac xenodochio clara. In *Campania Remi, Reims*, templi artificiosa extrinsecus structura nobilis: *Catalauni, Chalons*: *Tricassium*, vulgo *Troyes*, urbs ampla ac populosa. In *Burgundia, Divionum*, vulgo *Dijon*, Ducum quondam sedes: *Cabilonum, Chalons*, emporium haud spernendum: *Matiscona, Masscon*, satis nitida: *Belna*, vulgo *Beaune*, xenodochii magnificentia famosa: *Augustodunum, Autun*, antiquitatibus Romanis adeo referta; uti *Roma Gallica* quibusdam vocitata fuerit. In *Borbonensi provincia Molins*. In *Lemovicibus Lemovicum, Limoges*, emporium dives. In *Pictonibus Pictavium*, vulgo *Poitiers*, magnitudine quidem secundas à *Lutetia* fert, at multo minus populosa. In *Santonibus Saintes*, antiquitatibus Romanis maxime ornata; *Rupellæ*, vulgo *la Rochelle*, celeberrimum ad Oceanum Aquitanicum emporium: urbs munitissima, propugnaculum proximis bellis civilibus Protestantium tutissimum. In *Vasconibus Burdegala*, vulgo *Bordeaux*, urbs ampla, antiquitatum Romanarum reliquiis conspicua, opulentissimum emporium; *Garumna* flumine navium appulsus commodante. In *Linguadocia* est

Tolosa, Tolouse, inhabitantium multitudine insignis. *Martius Narbo*, vulgo *Narbonne*, magnifica quondam urbs, nunc munimine maxime clara. *Mons Pessulanus*, urbs magna ac clara, vulgo *Montpellier*. *Nemausus*, vulgo, *Nismes*, antiquitatum Romanarum reliquiis refertissima. In provincia, *Massilia, Marseille*, portus jucunditate juxta ac pulchritudine clara, opulentissimumque Galliae ad internum mare emporium, triremium regiarum statio; ceterum libera est civitas, una cum *Arelate*, utraq; in Galliae Regis tutela. *Aquæ etiam Sextia, Aix*, nitida est urbs: item *Avenio, Avignon*, Romanæ Ecclesiae parens.

Gallia aeris salubritate ac temperie optimis Europae regionibus accensenda. Constitutione felicissimam facit *Claudianus*, saluberrimam *Cæsar*: fertilissimam hominum genitricem *Strabo*. Ager magnam partem est planus, amoenis hic illic assurgens collibus, quos valles excipiunt adspectu amoenissimæ. Hic incolarum labore ac industria excultus, triticum, segetesque alias magna luxurie producit. Multum fert frumenti; non suis solum, sed & exterorum usibus; etiam milium, glandes, & omnigenum pecus. Nihil in ea otiosum, nisi qua paludes aut silvæ. Abietem fert, & taxum magna copia habuit, ut *Cæsar* testatur. Eam *Dioscorides* *Narbone* tam praesentis esse veneni tradit, ut si qui dormiant sub ea, aut in ejus umbra morentur, lædantur, & saepenumero moriantur. Vini feracissima est. Quid velint *Vopiscus* & *Eusebius*, dum *Probum Imperatorem* tradunt Gallis permisisse, ut vites haberent, docti viri nondum capiunt. Hodie vina Galliae non unius generis sunt. Alia aliis locis colligunt generosiora, eaque partim suis *Britannis, Normannis, Picardis*, partim finitimis *Germanis, Belgis, Anglis* subvehunt. Nec armenta refugit, verum nutrit liberaliter: unde fit, ut carnis, lactis, butyri, casei, lanæ, rerumque aliarum abundet copia. *Asinos* non habere scribit in *Admirandis Aristoteles*, at hodie secus se res habet. *Avium, pisciumque* genus multiplex sufficit tellus, ac vicinum mare, fluviique in mare se exonerantes.

Nec tamen eadem omnium Galliae partium indoles, sed pro climatum diversitate varia. Circa *Lutetiam* solum non modo frumenti, vini, ceterarumque frugum egregie ferax, sed & amœnum & irriguum. *Belsia* frumenti feracissima. *Blesensis* ager praeter frumenti, vini, aliarumque rerum ad vitam humanam necessariarum abundantiam, proceris arboribus luxuriat: multis amnibus, rivulis, stagnis rigua, eaque re *Belsia* potior. *Aurelianensis* ager aucupio, venationi, piscationi; peropportunos, sed generosi vini copia laudabilior. *Vastina* regio, sylvis lucisque amœna, ceterum arenoso solo & fere effæto. *Senonensis* omnibus ad vitam humanam necessariis affluens, vino imprimis delicatior, &, ob nucum copiam, oleo. *Campania* læta planitie, ideoque sementi aptior.